

(המשך מעמוד 15)

חררי-בידוד, ובארצות-הברית מקימים למענם בתי-חולים מיוחדים. אולם המרחק בין חררי-בידוד לבין מחנה-הסגר הוא רב. בהדרגה אפסר לבקר את החולה, במחנה הסגר הוא כלא ומגורה.

ציון החולה בתעודת-זהות או בעזרת סימן מיוחד על הגוף: אם מחליטים לנהוג כך בחולים במחלות מדבקות, מדוע לא לציין בתעודת-הזהות את כל מי שחלה בהרפס של אברי-המין? זו הצעה טיפשית, הנוגדת את כל כללי הרפואה.

הבעיה היחידה שיש למדינת ישראל בנושא האיידס היא מדינה שמרנית, שלאוכלוסייתה הדתית יש מישקל רב, לכן קשה לבצע כאן פעולות הסברה ישירות ובוטות, כמו הצבת פוסטרים הממליצים על שימוש בקונדום.

מי שכן מבצעת הסברה נרחבת בנר שא האיידס היא קופת החולים הכלי-לית. היא התקינה קו פתוח, בו ניתן לשאול מומחים כל שאלה המתעוררת בנושא האיידס. היא הפעילה מוקד ממנו אפשר לקבל עלון הסברה מפורט, שעד כה כבר חולק ברבבות עותקים ברחבי הארץ, והמומלץ עתה במיוחד ליוצאים לחו"ל.

את תשומת הלב הציבורית (וגם של נציגי רשות טלוויזיה ורשת) משך הב' לון הפורח נושא הכרזות שהפעילה הקופה. אך תרומתה הגדולה באמת של הקופה בנושא, היא המחלקה בבית-החולים קפלן ברחובות, בפיקוחו של הפרופ' בנטוויץ', בה יכול כל אדם להיבדק, תוך שמירה מוחלטת על אלמנטי-יותו.

מישרד הפנים:

מנע כניסתו

של חולה

בסמכותו של מישרד הפנים לא-סור על כניסתם לארץ של אנשים המסכנים את בריאות הציבור. תקנות הכניסה לישראל, 1974, סעיפים 17 ו-18, קובעות במפורש כי "השר רשאי, אם הוא סבור שנימוקי ביטחון או שלום-הציבור או בריאות-הציבור מ'חייבים זאת, לצמצם או לאסור, לזמן שימצא לנכון, כל מגע בין נוסעים בכלי-הסעה שהגיע לישראל ובין כל אדם בישראל.

מי שבא לגבול ישראל ונמצא ש'אינו רשאי להיכנס אליה, רשאי קצין-ביקורת-הגבולות להחזיקו עד ליציאתו בתחנת-המישטרה, בבית-סוהר, בתחנת הסגר או חיתוי של מישרד-הבריאות, או בכל מקום אחר שנראה לקצין-ביקורת-הגבולות מתאים בנסיבות העניין.

למעשה, התקנות אינן מופעלות. מישרד הפנים אינו מברר מי מהנכנסים לארץ נושא נגיפי איידס.

פעם אחת בלבד, לפני כשנה, נמנעה כניסתו לארץ של תייר גרמני חולה. איך נודע שהוא חולה? הן מישרד-הפנים והן מישרד-הבריאות אינם מוכנים להשיב על השאלה.

ובאשר לתושב חוזר: זכותו של כל תושב ישראלי לחזור לביתו ולארצו בעת מחלה, גם אם זו מחלה מדבקת, אומרת טובה אלינסון, דוברת מישרד-הפנים.

מישרד הקליטה:

בדיקות, אבל

לא לגילוי איידס

באופן תיאורטי, אכן יכולים להגיע לארץ עולים שהם חולי איידס, אומר גד בן-ארי, דובר מישרד-הקליטה.

למרות זאת, מישרד-הקליטה אינו נוקט אמצעים לגילוי המחלה בקרב העולים המגיעים לארץ.

חשוב לציין, שכדי לגלות עולים חולים אין כל צורך לפתח מערך בדיקות מיוחד. ממילא עובר כל עולה,

עוד בארץ מוצאו, בדיקות רפואיות מקיפות, במסגרתן גם נערכת לו בדיקת-דם. כל מה שצריך לעשות הוא לשלוח את מנת-הדם למעבדה העוסקת בבדיקת נגיפי איידס. מדוע אין עושים זאת? לדובר מישר-רד-הקליטה אין תשובה.

הסוכנות היהודית:

המלצה לבדוק

סטודנטים

כמו מישרד-הקליטה, גם הסוכנות אינה עורכת לעולה בדיקות לגילוי נגיפי האיידס. כדי לבצע בדיקה כזו צריכה לעמוד מאחוריה החלטת ממשלתית, אומר צבי אייל, דובר הסוכנות. באין החלטה כזו - ירינו כבולות.

אולם בתוכניות-עליה הנמצאות בטיפולנו הבלעדי, ללא התערבות ממשלתית, המצב שונה. תכנית-זורג'ס, למשל, היא הרוכבת של פעולות הסוכנות. באמצעותה אנו מביאים לארץ סטודנטים יהודים מכל העולם. המלצנו לערוך להם את הבדיקה הזו, כדי למנוע בואם של סטודנטים חולים או נושאי נגיפים. שהרי אם יתגלה מיקרה אחד של סטודנט חולה ששולב בתוכנית, תלך כל תוכנית-זורג'ס לאיבוד. מתי יופעלו ההמלצות? לא ידוע.

החנשה הקיבוצית:

קיבוצים

עורכים בדיקות

רערת הבריאות הכימיקבוצית דנה ארוכות בנושא האיידס, ולא החליטה דבר. בינתיים ממשיכים לבוא לקיבוצים עשרות מתנדבים מחו"ל, שאולי מי מהם חולה.

שלמה לשם, דובר התק"ם, פה ושם יש קיבוצים המבקשים מהמתנדבים לעבור בדיקת-איידס. עד עתה לא התגלו חולים או נושאי נגיפים בין הנבדקים. אני מעריך שלאט-לאט יאמצו כל הקיבוצים את השיטה הזו.

נתונים

האיידס הוא נגיף קטן, בגודל של אחד חלקי עשרת אלפים של מילימטר. יש לו שתי תכונות בולטות: יכולתו להשאר בתא המאכסן שלו במשך תקופה ארוכה כשהוא רדום. לפתע כתוצאה מגירוי לא ברור, הוא מתעורר ומתחיל בהתנהגותו האחרת. המקשה על מציאת חיסון יעיל, היא יכולתו המהירה להשתנות. ו' לכן קיימים טיפוסים שונים של הנגיף.

מחוץ לגוף האדם אין כל בעיה להשמיד את נגיף האיידס. אקונומיקה ביתית או כמה טיפות אלכוהול חורצים במהירות את דינו של הנגיף למוות.

בישראל נתגלו 42 חולים. 32 מהם מתו. מתוכם 23 הם הומו-סכסואלים, 2 נרקומנים, 2 חולי המופיליה, 1 הומו-סכסואל שהוא נרקומן, 1 - אינו שייך לכל קבוצת-סיכון שהיא.

מלבד זאת, נתגלו 221 נושאי נוגדנים. מתוכם 70 הם חולי המופיליה, 65 הומו-סכסואלים, 33 אינם שייכים לכל קבוצת-סיכון שהיא. 27 נרקומנים, 6 מקבלי עירוויי-דם, 5 הטרנס-סכסואלים, 4 נות נרקומניות, 3 הומו-סכסואלים שהם נרקומנים, 1 ילד שנולד לאם נושאת נוגדנים.

מישרד המישפטים:

החוק הקיים מסכים

כמישרד המישפטים חושבים כי ספר-החוקים, כמו התנ"ך, ניתן לפירושים רחבים, המכסים כל חידוש והמצאה בחיים המודרניים. על כן אין כרגע כל הצעת-חוק מיוחדת בעניין מחלת האיידס. ככירים במישרד חושבים כי החוק הקיים מספיק.

סעיף 218 לחוק-העונשין 1977 הוא הסעיף היחיד המדבר מפורשות בעונש על מעשה העלול להפיץ מחלה: סעיף 218: העושה במזיד או בהתרשלות מעשה העלול להביא לידי התפשטותה של מחלה שיש בה סכנת-נפשות או של מחלת-מין, ר' הוא יודע, או שיש לו יסוד להניח, אפשרות זו, דינו - מאסר שלוש שנים.

מאחר שמחלת-האיידס בוודאי ראוי להיחלל בהגדרה של מחלה שיש בה סכנת-נפשות, הרי שסעיף זה חל על כל מי שעושה מעשה הגורם להפצתה של המחלה בישראל.

על פי סעיף זה אפשר יהיה להאשים אדם חולה איידס המקיים יחסים עם אדם אחר בידיעה שהוא חולה. אפשר יהיה להעמיד לדין גם חולה איידס המפיץ בכוונה מדמו לתוך בריכה ציבורית, או מי שתיה, למשל. הסעיף אינו מבחין בין אדם העושה את המעשה בכוונה תחילה לגרום למחלות ולהרביק אנשים, לבין אדם העושה זאת ברשלנות גרידא. העונש לשניהם זהה.

מישפטים חושבים כי אם חולה איידס יקיים יחסים עם אדם אחר בכוונה לגרום לו להידבק ולגרום למוות, אפשר יהיה להאשימו בנסיון לרצח, במיקרה שהקורבן לא מת, ואולי אפילו ברצח, במיקרה שהוא מת. יהיה צורך כמובן להוכיח כי הנאשם ידע שהוא חולה איידס, ידע את חומרתה של המחלה וכי היא מביאה למוות. צריך גם להוכיח כי המדביק עשה זאת בכוונה לגרום להידבקות ולמוות.

אבל אלה הן שאלות מישפטיות של הוכחה וראיות. השאלה העקרונית היא האם יש הוכחה שכל מגע מיני עם חולה איידס מביא בהכרח להידבקות. בארצות שונות בעולם היו מיקרים של חולי איידס שנשכו במתכוון שוטים או אנשים אחרים כדי להרביקם במחלה. נראה כי מיקרים כאלה מכריעים כרגע עליידי הסעיפים האלה בחוק הקיים.

סעיף אחר בחוק, המתאים אולי למחלת האיידס והקובע עונש חמור, 20 שנות-מאסר, הוא סעיף 4(329) לחוק העונשין. סעיף זה קובע:

העושה אחת מאלה בכוונה לה' טיל באדם נכות או מום, או לגרום לו חבלה חמורה... דינו מאסר עש' רים שנה: ...שולח או מוסר לאדם חומר נפיץ או כל דבר מסוכן או מזיק אחר או הגורם לאדם שיקבל כל חומר או דבר כאמור.

אם יוגש מישפט נגד אדם בעבירה שגרה לאחר לקבל נוזל או דם המכיל את נוגדני האיידס, יהיה צורך לפרש את הסעיף בבית-המישפט, ולקבוע אם המילים "חומר נפיץ, כל דבר מסוכן או מזיק אחר" כוללים גם חומר המכיל נוגדני איידס. מיקרה כזה טרם נידון בישראל.

במפתיע, מכיל ספר-החוקים סעיף מפורש המעניש מי שגורם כמזיד לחיה להידבק במחלה מדבקת, ועונשו של העושה זאת הוא עד חמש שנות מאסר. בעוד שסעיף 218 לחוק, המדבר בהדבקת אדם במחלה כזו, מעניש רק בעונש של שלוש שנות מאסר.

מישרד-הבריאות מחייב רופאים להודיע על מטופל החולה באיידס, אולם אין כל חובה כזו על החולה עצמו. אם יתגלה צורך לחייב חולה איידס להודיע על כך לשלטונות, או על כל הנכנס לישראל להביא אישור כי אינו חולה איידס, כפי שנדרש כבר בכמה ארצות בעולם, יהיה צורך בחקיקה מפורשת של הכנסת - דבר שטרם נעשה.

אילנה אלון ושרה ליבוביץ

